

Бондарко А.В. К проблеме интенциональности в грамматике (на материале русского языка) / А.В. Бондарко // Вопросы языкознания. – 1994. – №2. – С. 33-38. Бондарко А.В. Проблемы грамматической семантики и русской аспектологии / А.В. Бондарко. – СПб., 1996. – С.20-29. Брусенская Л.А. Интенциональное использование грамматических форм существительного в современном русском языке / Л.А. Брусенская, Л.В. Курочкина // Филологические науки. – 2001. – №1. – С. 32-37. Конечкая В.П. Аксиомы, закономерности и гипотезы в лексикологии / В.П. Конечкая // Вопросы языкознания. – 1998. – №2. – С. 22-37. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике / В.В. Левицкий– Черновцы: Рута, 2004. – 190с. Малімон Л.К. Системні функціональні характеристики іменників на позначення часу в сучасній англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Л.К. Малімон. – Київ, 1999. – 21с. Матвіяс І.Г. Іменник в українській мові / І.Г. Матвіяс – К., 1974. – 180 с. Матузна Н.А. Категоріальний зміст іменника в сучасній англійській мові / Н.А. Матузна // Іноземна філологія. – 1990. – вип. 96. – С. 33-39. Перебийніс В.І. Статистичні методи для лінгвістів / В.І. Перебийніс : [навчальний посібник]. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 168с. Рузин І.Г. Возможности и пределы концептуального объяснения языковых фактов / И.Г. Рузин // Вопросы языкознания. – 1996. – №5. – С.39-50. Скребнев Ю.М. Введение в коллоквиалистику / Ю.М. Скребнев. Саратов: Изд-во Саратов.госунив-та, 1985. – 130с. Чернейко Л.О. Научные парадигмы и субологические модели языка и слова / Л.О. Чернейко // Вестник МГУ. – Серия 9. Филология. – 1996. – №3. – С. 123-128. Dewey G.A. Relative Frequency of English Speech Sounds / G.A. Dewey. – Cambridge: Harvard Univ. Press, 1950. – 187p.

УДК 81`42:821.111.02

ШТАЛТОВНА Ю.А.

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ НА ПРОЦЕСИ СЛОВОТВОРЕННЯ У ПОСТМОДЕРНІЙ ПАРАДИГМІ АНГЛОМОВНОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

У статті розглядається феномен демократизації англійської мови і вплив його процесів на формування нових лексичних одиниць для означення найновіших фактів та процесів сфер буття і сприйняття світу, зокрема виокремлюються характерні його риси та просліджуються паттерни номінацій, що їм притаманні. Проведено кількісно-якісний аналіз складу неологізмів, що з'явилися на означення технологічних новотворів.

Ключові слова: постмодернізм, демократизація мови, новотвори, способи словотворення, постмодерні категорії, технологічний процес

Шталтовная Ю.А. Влияние технологизации на процессы словообразования в постмодерной культуре. В статье рассматривается феномен демократизации английского языка и влияние его процессов на формирование фактов и процессов сфер жизни и восприятие мира, в частности выделяются его характерные черты и прослеживаются паттерны номинаций, которые ему присущи. Проведен количественно-качественный анализ состава неологизмов, появившихся для определения технологических новообразований.

Ключевые слова: постмодернизм, демократизация языка, новообразования, постмодерные категории, технологический процесс.

Shtaltovna Yu.A. Influence of technologies on word-formation processes on postmodern culture. This article examines both phenomenon of language democratization and its processes influencing the life spheres and world perception, particularly its specific characteristics and nominational patterns are distinguished. Quantitative and qualitative analysis is taken over the neologisms appeared to nominate new technological derivations.

Key words: postmodernism, language democratization, word formation processes, postmodern categories, technological process.

Об'єктом нашого дослідження є процеси демократизації сучасної англійської мови. **Предметом** цієї роботи є вивчення процесів словотворення англійської мови, на які вплинули процеси технологізації останніх років. Тож ставимо собі за **мету** розглянути технологізацію як постмодерну парадигму лінгвістичних змін і оглянути приклади впливу постмодернізму на демократизацію мови.

Перебуваючи на межі ери комп'ютерних технологій та пост-комп'ютерної ери мобільних знань, людина швидко адаптує своє уявлення про існування світу через доступ до всесвітньої мережі, а також все більше має за необхідність називати процеси, суб'єкти та факти його життя, що були неймовірні або недосяжні дуже малий відтинок часу тому.

Через надзвичайну швидкість процесу технологізації, новотвори з'являються у будь-якій точці планети і враз стають надбанням усієї інтернет-аудиторії *homo imitans* за визначенням Л.Ерреро [Errero 2011, 129]. Так звані *Viral* новини, в подібні відео-роликів, новин, папараці-знімків, мемів та міні-коміксів, реміксів на пісні враз заповнюють собою інфопростір, наче вірус (від *virus-viral*(вірусний) стаючи основною подією інтернет-тижня, або навіть доби. Копіюючи собі на сторінку соціальної мережі, кожен користувач виражає своє ставлення до новини, найчастіше через пародію, сатирично імітуючи знаки попередньої культури, або

завдяки зміні значення деяких номінативів, іронізуючи, або через накладання до звуку або тексту візю, кожен користувач є творцем копії копії (що із цитатою Чака Паланика «Everything is a copy of a copy of a copy» [Palagniuk, 106] стало маніфестом постмодерної парадигми). Така новина миттєво стає новим вірусом мережі, адже вже змінила реєстр та є доповненою Я-параметром.

Ці принципи постмодерної «мовної гри» (нім. *Sprachspiel*) [Вітгенштейн 1994] призводять до спроби визначити, що ніколи можливість створювати та публікувати нове не була настільки демократичною. Творення знаходиться у своєму мас-розквіті, оскільки завдяки своїй доступності кількість інструментів поширення новостворених одиниць (підключений до мережі смартфон, лептоп, ноутбук) в 2011 переважив кількість населення планети, а в найбільш технологічно розвинутих країнах світу складає від 3-5 одиниць, підключених до мережі Інтернет, на душу населення, а до 2017 складатиме 3 підключених до мережі гаджета на душу населення планети [Cisco.com].

Інтернет-(р)еволюція останніх років рясніє «інфонеологізмами» [Зацний 2001, 174], «кібернеологізмами» [Махачашвілі 2008, 145], які охоплюють собою майже всі сфери буття. Провівши кількісний аналіз неологізмів, зафіксованих Полом МакФедрісом [McFedries, o.s.], за останні 18 років, а саме на 25 серпня 2013, їхня кількість становить 5452 одиниць, які розділені на 8 сфер буття, які вміщують ділову, комп'ютерну, технологічну, культурну, мовну, соціологічну, наукову та глобальну сфери буття, а також поділена в свою чергу на категорії, яких нараховує 104, як це видно з таблиці 1 та діаграми 2.

З цих даних ми можемо побачити, що нових одиниць на означення соціуму і культури створено найбільше, разом ця цифра складає 42% від усіх неологізмів. Соціум створює культуру, а культура створює соціум. Нові значення, нові одиниці, нові характеристики нових відносин, де технологія і мова є інструментом (7% і 6% відповідно), комп'ютери – усюдисущим, але залізом, приладдям (13%).

	Neologisms	Categories
Culture	1149	25
Sociology	1126	13
Business	795	16
Computers	698	16
Science	506	8
The World	452	9
Technology	411	9
Language	315	8
TOTAL	5452	104

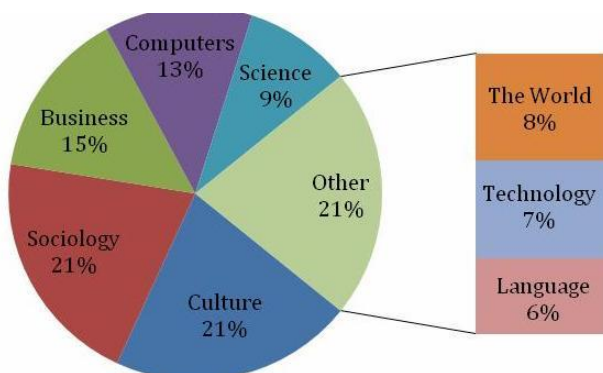

Табл.1 Кількість неологізмів, зафіксована на 25.08.2013 by Paul McFedries and Logophilia Limited 1995 – 2013

Табл.2. Відсоткове співвідношення новотворів табл.1 у різних сферах сучасного буття.

Саме масовість і доступність культури в епоху постмодерна, де кожен має невід’ємне право бути творцем, робить культуру демократичною і найбільш різноманітною сферою життя, вона вміщує 25 категорій, які відокремлені поняттєво, але не обмежуються Артом, Мистецтвом (Art and Design, Film, Music, Photography, Housing and Architecture), вони вміщують і буденні вияви (Plants and Gardening, Pets and Animals, Clothing, Food and Drink) і слова, що створені позначити нові явища і досвіди (Effects, Drugs, Celebrity, Media and Journalism, Travel and Tourism, Writing), виникають на потребу описання існування людини і поза комп'ютерним світом (Religion, Sports and Recreation).

Між тим, проникнення технологічності в наше життя досягає небачених досі розмахів, але цікавим є той факт, що кількість категорій досить невелика (9), але складається вона з майже однакових понять.

Так, усі категорії можна об'єднати умовно лише в дві суб-категорії – перенесення на відстань людини (разом 230 новотворів на їх позначення та 58%)–Aviation (23), Cars (74), Cycling (11), General Technology(106), Other Transportation (16) та на перенесення інформації, сигналу та приладів, що їх позначають(181 новотвір та 42%) – Electricity and Electronics (16), Gadgets and Appliances (83), Cell Phones (48), Telephones (34) (табл.3).

Заглиблюючись далі в аналіз новотворів за їх категоріями, перейдемо від кількісного до кількісно-якісного аналізу найбільшої з цих категорій – General Technology, яка представлена 106 новотворами за останні 18 років і має питому частку 26%. Спробуємо проаналізувати тенденції розвитку словникового складу та словникової системи на прикладі цих 106 слів та розглянемо деякі словотворчі, фразеологічні і лексико-семантичні елементи.

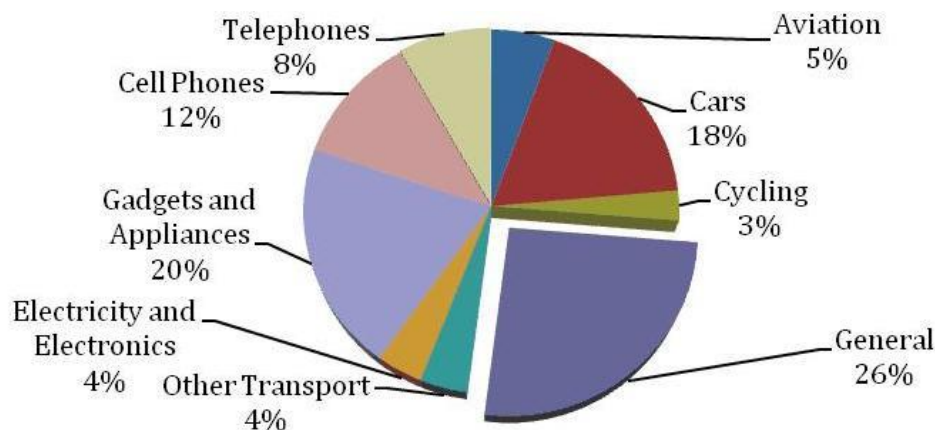

Табл.3 Відсоткове співвідношення кількості новотворів до їх категорій у технологічному сегменті сфери сучасного буття (за даними на 25.08.2013 by Paul McFedries and Logophilia Limited 1995 – 2013).

Розглядаючи дериваційні паттерни техногенного буття, або комп'ютерного буття і підкреслюючи, що «системність комп'ютерної термінології актуалізується за декількома основними шляхами: словотвір (афіксація, абревіація, акронімізація), «термінологізація» одиниць загальноновживаної лексики» [Махачашвілі 2008, 142], зазначимо, що найбільш сталим і продуктивним способом (20%) є абревіація різних типів, яка виражена **складанням двох чи більше основ, що пишуться разом: *cleantech, cuddletech, cyberpark, mechatronics, nanofacture, technosexual, technostalgia.***

Другим за кількісними показниками (18%) способом словотворення постає формула **складанням двох чи більше основ, що пишуться окремо, за формулою (n+n): *alpha geek, information pollution, nerd bird, technology butler.***

Третьою за продуктивністю (16%) виявляється формула словотворення **складанням двох чи більше основ, що пишуться через дефіс**, яка включає в себе багате різнобарв'я типів дефіса основ: *AI-pocalypse, do-it-herselfer, eco-tech, fat-finger problem, tech-life balance, technocreep, technology-related anxiety.*

Наступною за численністю представлених новотворів формулою є **афіксація(8%): *fake-ation, forking, frobbing, sonify, upconvert, Nerdistan.***

П'ятою групою виділимо словотворення сформовані за допомогою **технології блендінгу (7%): *agrimation = [Agricultural+automation], AI-pocalypse = [AI (artificialintelligence) + apocalypse.], fyborg = [functionalcyborg], evangineer = [evangelist+ engineer], physibile= [Physical + feasible], jumbrella = [jumbo + umbrella], spime = [space + time]***

Останньою за кількістю об'єднаних новотворів вважатимемо групу **акронімів**, яка складає близько 4% усіх неологізмів цієї категорії: *AI-pocalypse= AI (artificial intelligence), BIY= buy-it-yourself, eICU = electronic ICUmonitoring, t-ray = Terahertz ray.*

Будучи кореневим семантичним юнітом цієї категорії буття, семи-афікс **-tech-** (за класифікацією Арнольд)[Арнольд 1986, 116], розкривається у своїй полівалентності, він формує 16 лексичних одиниць (15%), виступаючи:

- коренем слов *technology*: *calm technology, disruptive technology, technology-related anxiety, technology butler*;
- префіксом *techno-*: *technoburb, techno-creep, technoplegic, technopropism, technorealist, technosexual*;
- скороченим суфіксом *tech-*: *tech-life balance, technostalgia*;
- і суфіксом: *cleantech, cuddletech, eco-tech, yestertech*.

Розглядаючи характеристики внутрішньої форми планозмісту з огляду на систему категорії постмодерної парадигми лінгвокультури виявляємо наступні новотвори на позначення суб'єкта:

— *alphageek* (п. Людина з найвищим поміж інших рівнем майстерного володіння технологіями в офісі чи відділі), створене на основі психологічного терміну – альфа-самець, але з певним **сарказмом**, адже найчастіше альфагік не виділятиметься статуєю і не визиватиме в жінки бажання до створення стосунків. Отже, проглядається **когнітивна іронія сприймання і еkleктизм** напрямків вчень, звідки походять терміни;

— *do-it-herselfer* (п. Жінка, яка сама ремонтує, будує, чинить речі в своєму будинку) очевидна **деконструкція образу** та обов'язків жінки, а також соціальних умов, що призвели до цього, також проглядається **текстуальна гра і іронія-сарказм** постмодернізму.

— *entrepreneurd* (п. Людина з навичками програмування, яка будує онлайн-бізнес навколо продукту, який створено завдяки цим навичкам)- новотвір висміює зацикленість людини на комп'ютерних технологіях, яка базується на прийомі мовної гриз боку контекстуальної синтагми *nerd*: *nerd=geek + nerd=loser*, ставлячи під сумнів успіх такого *entrepreneurship*. Новотвір побудовано на голографічному інтегруванні кількох формантів, при якому один з формантів виконує атракцію двох значень, що існують одночасно, тобто не можна розглядати лише лінійну дистрибуцію значень, в чому і реалізується **прийом мовної гри**, який є прикладом постмодерної парадигми. Проводячи компонентний і конотативний аналіз, фіксуємо семантичні голограми на рівні внутрішньої і зовнішньої форми.

— *geekerati* (п. Елітні представники технологічного класу) на відміну від попереднього неологізму, бленд термінів *geek* та *literati*, освічені зацікавлені інтелектуали – це класична «Гра-у-плагіат» постмодерну, який толерантний до різноманітності цінностей, що конфліктують, амальгується із **іронічним**. Суфіксоїд *-rati*, виявився настільки продуктивним формантом (*belligerati, chatterati, digerati, technorati, illuminati, glitterati, illiterati*), що можна говорити про модель словотворення.

— *leadite* (п. Людина, яка всупереч технологіям виголошує схильність до використання олівців замість комп'ютерів, протистоїть технологізації життя. Цей бленд лексем *lead* і *luddite* означає людей, що виходячи в опозицію кіберкультурі, проголошують і перший маніфест постмодернізму водночас - вихід за межі і кордони (руйнування будь-яких бар'єрів) і релятивістські наміри.

— *taikonaut* (п. Китайський астронавт.) Утворене від китайського слова "taikong" космос, простір, слово ніби маніфестує диверсифікацію і регіоналізм, адептичні постмодерну, при цьому визнає право на існування китайського космовивчення, третього і допоки останнього зі спроб націй планети. Із використанням цього ж суфіксоїда, але вже у переносному значенні утворені лексеми *cybernaut,alconaut, truckonaut, gastronaut. jargonaut* із відтінками **когнітивної девіації**.

— *technology butler* (п. Працівник готелю, який виконує завдання пов'язані із вирішенням комп'ютерних і мережевих проблем гостей цього готелю) ілюструє **горизонтальне, радше ніж ієрархічне, мислення і прийняття рішень**.

Усі наведені вище приклади яскраво ілюструють реалізації процесів демократизації постмодерних категорій в англійській мові, адже за Фінчем [Finch 2004, с.27-46], постмодерні категорії включають у себе:

1. Вихід за межі і кордони (руйнування будь-яких бар'єрів)
2. Деколонізація (диверсифікація, регіоналізм)
3. Децентралізація (горизонтальне, радше ніж ієрархічне, мислення і прийняття

рішень)

4. Деконструкція (піддавання сумнівам традиційних припущень щодо безперечності, ідентифікації і істини)

5. Еклектизм (запозичення і змішування ознак багатьох різноманітних систем і сфер)

6. Пастиш (імітація попередніх робіт інших митців, часто з сатиричним наміром)

7. Релятивізм (концепції часу, простору, істини і моралі є не абсолютними, а відносними до індивідів або груп, що мають такі цінності)

8. Самозаперечення (двоїстість; свідоме використання внутрішньо суперечливих тверджень)

9. Звертання до себе і самопереосмислення (використання мета-мови і самоскладальних форм)

10. Pla(y)giarism – «Гра-у-плагіат» – у постмодерній писемності це креативне використання і реконтекстуалізація тексту, що існують через використання технік 'плагіату, що нагадує' (безпідставне використання таких текстів) і їх подальших модифікацій через використання лінгвістичної чи текстуальної гри [Broich 1989, с.252],

11. Когнітивна іронія сприймання (Іронія як когнітивна девіація).

Більш докладно ці та інші категорії розглянуто у попередніх наших роботах [Шталтовна 2013, 210].

Надаючи будь-якому індивіду трибуну для висловлення та реакцій, технологічний процес змінив ставлення до прописних істин і єдино правильного мислення, викресливши тоталітаризм з можливих форм правління світом. Така демократизація думки і ставлення в тріаді людина-інша людина-соціум, уже не є ієрархічною, а є концентричною, не може не змінювати і засоби вираження і паттерни створення нових значень і номінацій.

У світі інформатизації культури, яка вже не є централізованою, коли новини приходять в ком'юнітіз користувачів у вигляді фотографій і відео з місця, і про будь-яку аварію чи нещасний випадок стає відомо моментально і вже не існує способів її замовчати чи адаптувати, регіоналізм потроху виштовхує централізацію і з мовленнєвих стандартів, провокуючи вибухи нових номінацій і способів її вираження. Вірусне заповнення інфопростору розвивається за іншими «горизонтальними» або «концентричними законами», тож і вивчати такі зміни необхідно новими, відповідними методами.

У підсумку, не тільки значна кількість публікацій тяжіє до доброзичливості епістемологічним цінностям постмодерної думки, але окреслює чіткі концепції, як перенести постмодерні ідеї в дослідницьку практику і таким чином зрушити за межі теоретизування. Ці роботи є індикаторами того, що постмодерні ідеї вже просочилися до практики розвитку, навіть якщо вони не однозначно апелюють до постмодерну або построзвитку. Зокрема, такі погляди зустрічаємо в роботах Рошельета ін. (2001), Каррі (2003), Гольдмана (2003), Рью (2003), Меттьюза (2004), Таунсенда та ін. (2004).

Під перспективою подальшої роботи розуміємо розгляд реалізації постмодерних категорії на матеріалі англomовних інновацій інших категорій і сегментів сучасного буття.

Література

- Broich, Ulrich. «Ways of Marking Intertextuality». Fiction, texte, narratologie, genre. Dir. Jean Bessiere. New York: Peter Lang, 1989. 119-29.
- Cisco Visual Networking Index: Forecast and Methodology, 2012–2017, open source publishing as of May 29, 2013. [http://www.cisco.com/en/US/solutions/collateral/ns341/ns525/ns537/ns705/ns827/white_paper_c1181360_ns827_Networking_Solutions_White_Paper.html]
- Finch, A. E. (2004b). Postmodernism in TEFL, Complexity and systems theory: Implications for the EFL teacher/researcher. The Journal of Asia TEFL. 1/2, 27 – 46.
- Errero, Leandro. Homo Imitans: The Art of Social Infection: Viral Change in Action. Meetingminds Publishing, 2011.
- McFedries, Paul. Word Spy – The word lover's guide to new words. 1998-2013. Open source publishing [<http://www.wordspy.com/categories/technology-general.asp>]
- Palahniuk, Chuck. Fight Club. New York: Owl Books, 1999.
- Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка: Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. — 3-е изд., перераб. и доп. М.: Высш. шк., 1986. — 295 с., ил. — На англ. яз. Біляк, І. В. Мовна гра як засіб впливу в англomовному новинному медіатексті. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (60). 201, pp. 222-225
- Витгенштейн Л. Философские работы / Л. Витгенштейн. — М.: Гнозис, 1994. — Часть 1. — 612 с.
- Зацний Ю.А., Пахомова Т.О. Сучасні інформаційні технології і збагачення словникового складу англійської мови//Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови.-Запоріжжя: ЗНУ, 2001. — 243 с.
- Махачаєвілі Р.К. Лінгвофілософські параметри інновацій англійської мови в техносфері сучасного буття: Монографія. — Запоріжжя: ЗНУ, 2008. — 204 с.
- Шталтовна Ю.А. «Постмодерн як методологічна домінанта лінгвістичних студій»//Нова філологія. Збірник наукових праць. — Запоріжжя: ЗНУ, 2013. - №58. — 236 с.

